

НАЦИОНАЛЕН ЛИТЕРАТУРЕН МУЗЕЙ

София 1000, ул. Г. С. Раковски № 138, тел. 02 / 987 34 14, счетоводство 02 /987 34 14
www.nlmuseum.bg, e-mail: nlmuseum@ abv.bg

Къщи музеи: Иван Вазов, Петко и Пенчо Славейкови, П. К. Яворов, Елин Пелин – с. Байлово, Христо Смирненски, Никола Вапцаров, Димитър Димов, Емилиян Станев – Велико Търново
Литературни кабинети: Стилиян Чилингиров, Иван Богданов, Владимир Башев

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНИЯ ЛИТЕРАТУРЕН МУЗЕЙ ПРЕЗ 2018 г.

І. УСТОЙЧИВОСТ И ОСНОВНИ ПРИОРИТЕТИ ЗА ГОДИНАТА

1. Изпълнение на мисията на Националния литературен музей съгласно изискванията на българското законодателство по издирване, съхранение, опазване и представяне на движимите и недвижимите културни ценности в областта на литературното наследство и музейното дело.
2. Подобряване на музейните услуги в експозициите, популяризиране на къщите музеи и притежанията на Националния литературен музей; увеличаване на посещаемостта.
3. Поддръжка на сградния фонд – начало на консервационно-реставрационни дейности по къща музей „Христо Смирненски“.
4. Провеждане на национални юбилейни чествания, посветени на 140 години от рождението на Пейо К. Яворов и 120 години от рождението на Христо Смирненски.

ІІ. СЪБИРАТЕЛСКА И ФОНДОВА ДЕЙНОСТ

1. **Издирвателска работа и получени дарения**
 - ✓ Във фонда на НЛМ са получени като дарения вещи, книги и ръкописи на Цончо Родев, Димитър Пантелеев, Румена Томалевска, Станко Михайлов.
 - ✓ Получено е дарение – архив на писателя Петър Славински, предоставен от неговата внучка Инес Славинска-Лазарова.
 - ✓ Получено е дарение на дигитални копия на снимки от архива на Годор Славчев.
2. **Идентификация на движими културни ценности по реда на чл. 96 от Закона за културното наследство.**

- ✓ Проведени са четири заседания на комисии по идентификация за попълване на музейните фондове с дарения за музея (архив на Петър Славински и библиотека на Яко Молхов), и във връзка две постъпили заявления от Национална библиотека „Св. Кирил и Методий“. Издадени са общо 292 експертни заключения.

3. Инвентаризация на музейните фондове

- ✓ Извършена е цялостна инвентаризация на къща музей „Димитър Димов“.

4. Дигитализация и паспортизация на движими културни ценности

- ✓ В отдел „Фондове и литературно наследство“ са изготвени 180 научни паспорта на сбирка „Снимки“.
- ✓ В къща музей „Димитър Димов“ са изготвени 907 научни паспорта, сканирани са 1330 архивни материали, съставен е електронен опис на личната библиотека на писателя, съдържащ 1588 записа.
- ✓ Започна научната обработка на фонда на Владимир Башев.

5. Други

- ✓ Извършени са 21 броя справки и услуги на физически и юридически лица относно наследници български писатели, носители на авторски права, предоставяне на копия от архивни материали, снимки и др.

III. ЕКСПОЗИЦИОННА ДЕЙНОСТ

През 2018 г. в постоянните експозиции на къщите музеи към Националния литературен музей са посрещнати общо 32 927 посетители – безплатни посещения са 28 570 от тях. Изнесени са 160 платени беседи. Представени са общо 22 изложби на музея в столицата и в страната, някои от тях многократно в различни градове, от които 11 с движими културни ценности. Поради липсата на експозиционно пространство на Националния литературен музей, в някои от къщите музеи тематично се организират временни камерни изложби с движими културни ценности от фондовете, които не са представени в постоянните експозиции. Предоставени са експонати – основно художествени произведения и етнографски материали, за участие във временни изложби, организирани от други културни институции, както и на традиционни партньори – като Софийска градска художествена галерия, Регионален исторически музей – София, и др.

- ✓ До **11 февруари 2018 г.** продължи гостуването в Националната галерия на откритата на 21 декември 2017 г. изложба на Националния литературен музей „Художникът среща писателя“ по спечелен проект за частично финансиране от Министерството на културата. Изложбата бе представена по повод българското Председателство на Съвета на Европейския съюз и се радва на изключително висока посещаемост по данни на домакините – над 3 000 души са посетили залите на Националната художествена галерия – Двореца, за периода на изложбата.
- ✓ На **11 януари** във фойето на Централната сграда на Българската академия на науките бе представена мобилната изложба на Националния литературен музей „Път, на който не съзирам края...“, по повод тържественото честване на 140-годишнината от рождението на П. К. Яворов, организирано от Националния литературен музей и Института за литература при БАН.

- ✓ На **7 февруари** в Общински исторически музей – Кнежа бе открита мобилната изложба на Националния литературен музей *„Път, на който не съзирам края...”*. Тя гостува в гр. Кнежа по повод 140-годишнината от рождението на П. К. Яворов.
- ✓ На **22 март** в Регионалния исторически музей – София, бе открита изложбата *„Паметта на софийската шевица – традиция, иновации и дизайнерски експерименти“*, в която Националният литературен музей участва с ценни етнографски експонати, съхранявани в къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“ и отдел „Фондове и литературно наследство“.
- ✓ На **22 март** Националният литературен музей гостува в Община Марица, област Пловдив, с мобилната изложба *„Път, на който не съзирам края...“*, по повод тържествено честване на 140-годишнината от рождението на П. К. Яворов, в рамките на честванията по повод 30-годишнината от създаването на общината.
- ✓ На **23 март** Националният литературен музей (къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“) гостува в къща музей „Константин Величков“ към РИМ – Пазарджик с мобилната изложба *„Почит към Пенчо Славейков....“*.
- ✓ Изложбата *„Художникът среща писателя“* бе знаково събитие в отбелязването на Дните на поезията „Пеньо Пенев“ в г. Димитровград през 2018 г. Тя бе открита в галерия „Петко Чурчурлиев“ за гражданите и гостите на Димитровград на **2 май** и продължи до **1 юни**, като се радва на голям интерес от страна на публиката.
- ✓ За периода **2 май – 15 август** Националният литературен музей участва със свои художествени творби в изложбата на Софийска градска художествена галерия *„Митологични, приказни, религиозни и фолклорни теми в българското изкуство от 20-те години“*. Към изложбата е издаден луксозен каталог.
- ✓ На **9 май**, по повод Европейска нощ на литературата, в библиотеката при Народно читалище „Светлина 1929 г.” – с. Труд, бе открита гостуващата изложба на Националния литературен музей *„В търсене на хармонията”* – разказ за жизнения и творчески път на писателя и учен Димитър Димов.
- ✓ На **11 май** в гр. Пирдоп бе открита изложба, посветена на Веселин Андреев, в рамките на Влайкови дни 2018 г., организирани от община Пирдоп.
- ✓ По повод Европейска нощ на музеите 2018 г. (**19 май**) къща музей „Иван Вазов“ – София, представи камерна изложба на тема *„Военни и дипломатически заслуги на семейство Вазови за България“*, по случай 150 години от рождението на генерал Владимир Вазов.
- ✓ По повод Европейска нощ на музеите 2018 г. (**19 май**) къща музей „Никола Й. Вапцаров“ – София, представи камерната документална изложба *„Приятелите на Огняроинтелигента“*, включваща свидетелства за приятелството на Вапцаров с Антон Попов, автографи и непознати снимки на Христо Радевски, живял в дома на Вапцарови, снимка на Николай Хрелков в Банско от 1940 г. и др.
- ✓ На **18 юни** в Регионална библиотека „Проф. Беню Цонев“ – гр. Ловеч, бе открита гостуващата изложба на Националния литературен музей *„В търсене на хармонията“* – разказ за жизнения и творчески път на писателя и учен Димитър Димов. Изложбата гостува в Ловеч по повод 109-годишнината от рождението на писателя и връчването на Националната литературна награда „Проф. Димитър Димов“.

- ✓ На **26 юни** в Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ бе открита документалната експозиция *„Хипократ и Пегас“*, съвместна изложба на Националния литературен музей, Съюза на писателите лекари в България „Димитър Димов“, Българският лекарски съюз и Съюза на българските писатели. Експозицията бе посветена на известни творци от българската литература с медицинско образование, на най-големите имена в българската медицинска наука, които имат художествени изяви, и на съвременни писатели медици. Акцент в нея бе литературният и научен принос на Димитър Димов. Изложбата бе представена по повод 109-годишнината от рождението на Димитър Димов.
- ✓ На **10 юли** в гр. Поморие бе открита мобилната изложба на Националния литературен музей *„Път, на който не съзирам края...“*, придружена с оригинални вещи на поета от неговата къща музей в София, по повод 140 години от рождението му, едно от централните събития в рамките на Яворовите дни 2018 г.
- ✓ На **23 юли** в къщата музей на Никола Вапцаров в столицата бе представена камерна изложба с непознати за широката публика вещи на поета. За пръв път бе показан Червеният бележник на Вапцаров с оригинала на стихотворението *„Не, сега не е за поезия...“*, поставен върху масичката от квартирата, в която поетът е интерниран в гр. Годеч заради участието си в Соболевата акция в края на 1940 г.
- ✓ На **4 септември** в Регионалния исторически музей – София бе открита изложбата *„Птиците в изкуството и цар Фердинанд I“*, в която Националният литературен музей участваше със свои притежания – художествени творби.
- ✓ На **12 септември** в Народното събрание на Република България бе официално открита изложбата на Националния литературен музей *„Сама в вечерний път вървя...“*, посветена на 150-годишнината от рождението на поетесата Мара Белчева.
- ✓ На **26 септември**, по повод Европейския ден на езиците, едно от събитията в къща музей „Димитър Димов“ бе представянето на камерна изложба с оригинали, свързани с преводите на романите на писателя на чужди езици, както и материали, свързани с изучаването на английски, френски, немски, испански и руски език от Димитър Димов. Посетителите видяха и коя е последната книга, останала недочетена при заминаването на писателя за Букурещ на 31 март 1966 г.
- ✓ На **23 октомври** в Централното фоайе на Българска академия на науките бе открита изложбата на Националния литературен музей *„Красотата ще спаси света“*. Тя бе представена по повод 150 години от написването на романа „Идиот“ на Фьодор Достоевски и съдържаше емблематични илюстрации към издания на романа от 50-те години на миналия век до наши дни. Представени бяха художниците: В. А. Сулимо-Самуйло, Л. Е. Файнберг, И. С. Глазунов, С. М. Шор, А. А. Ушин, А. Е. Гаричев, А. Н. Корсакова, В. С. Вилнер, В. В. Хруслов, О. С. Евсеев, А. А. Зикина и В. Ю. Забелин (Вик). Изложбата бе организирана със съдействието на Българското общество „Фьодор Достоевски“ във връзка с Международния симпозиум „Антропологията на Достоевски. Човекът като проблем и обект на изображение в света на Достоевски“. Илюстрациите в изложбата бяха предоставени от СПБГБУК „Литературно-мемориален музей „Ф. М. Достоевски“ (Санкт Петербург) и Държавен музей по история на руската литература „В. И. Дал“ (Москва).

- ✓ На **26 октомври** в с. Скобелово, община Димитровград, бе открита мобилната изложба на Националния литературен музей *„Път, на който не съзирам края...“*, по повод 140 години от рождението на П. К. Яворов.
- ✓ На **14 ноември** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ бе открита камерна изложба с оригинални вещи на Христо Смирненски *„И слънцето ще стигна сам...“* по повод 120-годишнината от рождението на поета. Скулпторът Красимир Ангелов дари на музея гипсов бюст на Христо Смирненски, копие на изложената в Двора на кирилицата негова творба.
- ✓ На **21 ноември** по повод Деня на християнското семейство в къща музей „Димитър Димов“ бе открита камерна изложба с ценни и малко познати за публиката реликви за семейството на Димитър Димов – снимки, военни отличия, кореспонденция, ръкописи, книги и документи.
- ✓ На **7 декември** Националният литературен музей гостува с мобилната изложба *„Хипократ и Пегас“* в Исторически музей – Панагюрище.
- ✓ На **14 декември**, по повод Деня на ветеринарномедицинските специалисти в България, бе открита камерна изложба с материали, свързани с ветеринарната практика, научната и преподавателска дейност на Димитър Димов – документи, снимки, лекции в ръкопис с рисунки, правени от Димов, докторската му дисертация, както и първият учебник по анатомия на домашните животни.
- **Гостуващи изложби в Националния литературен музей („Високото пространство“ на къща музей „Никола Й. Вапцаров“)**
- ✓ На **13 март** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ бе открита камерна изложба на Асен Дипчев *„Ето - аз дишам...“*. Тя включваше 12 творби – живопис, скулптура, смесена техника.
- Във Външната витрина на музея на ул. „Г. С. Раковски“ № 138 бяха представени изложби със сканирани копия по повод 115 години от рождението на Никола Фурнаджиев, 131 от рождението на Димчо Дебелянов и 105 години от основаването на Съюза на българските писатели.

IV. НАУЧНОИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА И ИЗДАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ. ОРГАНИЗАЦИЯ И УЧАСТИЯ В КОНФЕРЕНЦИИ

❖ Издания на Националния литературен музей, самостоятелни и съвместни с други институции и издателства:

- ✓ По повод 155-годишнината от рождението на Алеко Константинов Националният литературен музей издаде юбилеен вестник, посветен на писателя.
- ✓ По повод 120-годишнината от рождението на Христо Смирненски Националният литературен музей издаде юбилеен вестник, посветен на поета.
- ✓ Под егидата на Националния литературен музей излезе сборникът *„Българското слово на литературния глобус“*, съст. Георги Н. Николов, с финансовата подкрепа на програма „Помощ за книгата“ 2018 г. на Министерство на културата.
- ✓ Излезе от печат сборник с доклади от националната научна конференция, посветена на 110 г. от рождението на Емилиян Станев под заглавие *„Емилиян Станев – традиция и модерност“*.

- ✓ Излезе от печат сборника „Непознатият Дамян Калфов“ с доклади от националната научна конференция, посветена на 130-годишнината от рождението на писателя, проведена съвместно с Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

През 2018 г. музейните специалисти от НЛМ са публикували 25 научни и научно-популярни разработки в различни издания, както следва:

Зографова, Катя. Антологиите са хубост за ценители I. В: Сега, 8.12.2018. Достъпно от <https://www.segabg.com/node/37501>

Зографова, Катя. Весела Монева-Олзомер – една потулена любов на Яворов. В: Кула, Казанлък, бр. 3/2018.

Зографова, Катя. Дора Габе в моя живот. В: Знаци, бр. 3/2018. с. 60-75. Достъпно от <https://issuu.com/capola11/docs/3-2018>

Зографова, Катя. Превземането на Кавала през 1912, или Преображението на Яворов в апостол за свободата на Македония. В: Литературен вестник, бр. 23 / 2018. с. 16.

Зографова, Катя. Предговор към „Аз не живея, аз горя...“ [Издание с преводи на Яворови творби на славянски езици, по повод 140-годишнината от рождението на поета]. 2018.

Зографова, Катя. Съвременните писателки работят мъжки. В: Сега. 06.10.2018. Достъпно от <https://www.segabg.com/node/24933>

Катошева, Милена. За някои дарения в къща музей „Димитър Димов“ – Национален литературен музей. В: Културната памет във времето и пространството. [Сборник, посветен на 65-годишния юбилей на проф. д.изк.н. Симеон Недков]. Университетско издателство. София, 2018, с. 406-415.

Katosheva, Milena. On some donations to the Dimitar Dimov house-museum. In: Hiperboreea journal. [Balkan History Association]. Bucharest, 2018, Vol. V, № 1. pp. 57-69.

Катошева, Милена. Четене на романа на Димитър Димов „Тютюн“ на различни езици. В: Чуждоезиково обучение, бр. 5/2018. с. 558-559.

Катошева, Милена. Дарителските кампании в музеите – съвременни аспекти. В: Сборник от Международната конференция, посветена на 140-годишнината от създаването на Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. (под печат).

Кирицова, Соня. Експозициите в къщите музеи към Националния литературен музей. Специфики, предизвикателства, перспективи. В: Сборник „Добри практики. Иновативни форми за опазване и представяне на културното наследство“. 2018, с. 130-135

Коев, Атанас. Мястото и ролята на П. Р. Славейков в Руско-турската освободителна война 1877-1878 г. В: Библиотеки, четене, комуникации. 2018, с. 82-87.

Пенчева, Радка. За книгата на Румяна Пенчева „Генерали на духа“. В: Литературен глас, бр. 203, XXVI, ноември – декември 2018, с. 8.

Пенчева, Радка. Весела Страшимирова-Танева – първата поетеса маринистка в българската поезия. В: Жените в българската литература и култура. София, УИ „Св. Климент Охридски“, 2018, с. 332- 338.

Пенчева, Радка. Емилиян Станев и Елисавета Багряна – документални свидетелства за приятелството им. В: Библиотека, бр. 3, 2018 г., с. 127-136.

Пенчева, Радка. Емилиян Станев според дневника на Петър Динеков. В: Емилиян Станев – традиция и модерност. [110 години от рождението на писателя. Нови изследвания]. Велико Търново, Дар, 2018, с. 268-278.

Пенчева, Радка. За книгата на Румяна Пенчева „Генерали на духа“. В: LiterNet, 26.11.2018 г., бр.11/228.

Пенчева, Радка. Иван Богданов и началото на литературното изворознание. В: Воля за всеобхватност: Иван Богданов. С., Кралица Маб, 2018 г., с. 91-107.

Пенчева, Радка. Кирил Христов в своите мемоари. В: Невена Христова. Рими и формули. С., Тангра Танакра, 2018, с.111–115.

Пенчева, Радка. Книга за баща и син Христови. [Рецензия за книгата „Рими и формули“ на Невена Христова]. В: Liternet, бр.7, 2018. Достъпно от https://litenet.bg/publish9/r_pencheva/kiril-hristov.htm

Пенчева, Радка. Книга за баща и син Христови. [Рецензия за книгата „Рими и формули“ на Невена Христова]. В: Литературен глас, бр.201, XXV, юли-август 2018г., с.5. Достъпно от <https://www.rodina-bg.org/vestnik-literaturen-glas?showall=>

Пенчева, Радка. Мотиви в творчеството на Дамян Калфов. В: Непознатият Дамян Калфов. [Сборник с материали от конференцията, посветена на 130-годишнината от рождението на писателя]. С., НБКМ, 2018 г., с.100-110.

Пенчева, Радка. Още за историческата проза на Димитър Талев. В: Библиотека, XXV (LXIV), бр. 4, 2018 г., с. 90-95.

Пенчева, Радка. Тайните на душата. В: Азбуки, XXVII, бр. 24, 14-20 юни 2018, с. 23.

Пенчева, Румяна. Генерали на духа. Изд. Рива, 2018, 134 с.

❖ Организация на конференции и участия в научни форуми на музейни специалисти от Националния литературен музей

През 2018 г. музейните експерти на НЛМ са участвали с 12 доклада и 2 презентации в различни форуми, кръгли маси и семинари, организирани от Министерство на културата и други музеи, научни институти и университети в страната.

- ✓ На **11 и 12 януари** в Централната сграда на БАН и в Института за литература се проведе двудневна научна конференция под надслов *„Между денят и тмата“*, организирана от Националния литературен музей, Института за литература при БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Участие с доклад на Катя Зографова.
- ✓ На **14 януари** в къща музей „Пейо К. Яворов“ - Чирпан се проведе Национална научна конференция „140 години от рождението на П. К. Яворов“. Участие с доклад на Катя Зографова.
- ✓ На **9 - 10 март** се проведе научна конференция на тема „Литература и техника“, организирана от Софийски университет „Св. Климент Охридски“. В конференцията участва Катя Зографова с доклад на тема *„Взривната ракета“ на Ванцаров – от технологичната романтика до възпевите на социалистическата „нация техническа“*.
- ✓ На **11 юни** в Американския център при Столична библиотека се проведе Национална научна конференция „Детството – креативност и спонтанност. Дора Габе – 130 години, Елисавета Багряна – 125 години, Калина Малина – 120 години, Никола Фурнаджиев – 115 години, Лъчезар Станчев – 110 години, организирана от Института за литература към БАН. В нея взе участие Катя Зографова, с пленарен доклад и с доклад на тема *„Повестта „Някога“ – една недооткрита художествена вселена“*.
- ✓ На **13 юли** се проведе Юбилейна научна конференция „Паметта за Яворов: места, години, дати, събития, книги“. Участва Катя Зографова с доклад.
- ✓ От **14 до 16 септември** във Варна се проведе Четвърта годишна национална научна конференция „Петър Дънов, Учителя, в културното пространство на България“. Участва Катя Зографова с доклад на тема *„Борис Николов: проникновеният диалог на човека с невидимия разумен свят“*.
- ✓ На **5 октомври** в РБ „Дора Габе“ в Добрич Катя Зографова взе участие в честванията по повод 130-годишнината от рождението на Дора Габе с юбилейно слово и презентация.
- ✓ На **6 и 7 ноември** в БАН се проведе научна конференция с международно участие, посветена на 120-годишнината от рождението на Димитър Талев. Участва д-р Радка Пенчева с доклад на тема *„Кипровец възтана – още за историческата проза на Димитър Талев“*.
- ✓ На **12 и 13 ноември** в Американския център на Столична библиотека се проведе Кръгла маса, посветена на 125-годишнината от рождението на Елисавета Багряна. Форумът бе организиран от Института за литература към БАН и Столична библиотека. Участва д-р Радка Пенчева с доклад на тема *„Елисавета Багряна и Емилиян Станев – документални свидетелства за приятелството им“*.
- ✓ На **13 и 14 ноември** в Централната сграда на БАН и в Института за литература Национална научна конференция *„Светове и утопии“*, посветена на 120-годишнината от рождението на Христо Смирненски. Конференцията бе организирана от Националния литературен музей, Института за литература при БАН и Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

- ✓ На **15 и 16 ноември** в Народна библиотека „Петко Р. Славейков” – Велико Търново се проведе Седемнадесетата национална научна конференция „Библиотеки – четене – комуникации“ с международно участие, посветена на 190-годишнината от рождението на отец Матей Преображенски. Участва д-р Радка Пенчева с доклад на тема „*Емилиян Станев и детското четене*“ и Атанас Коев с доклад на тема „*Писателят Петър Бобев – жизнен и творчески път*“.
- ✓ На **20 ноември** в зала № 6 на НДК, по време на Тържественото честване на 105-годишнината от основаването на Съюза на българските писатели, бе представена PowerPoint-презентация „*105 години Съюз на българските писатели*“, изготвена от НЛМ по повод годишнината.
- ✓ На **10 и 11 декември** в НБКМ се проведе Международна научна конференция „Благотворителност и култура на дарителството“, по повод 140-годишнината от основаването на библиотеката. В конференцията участва д-р Милена Катошева с доклад и презентация на тема „*Дарителските кампании в музеите – съвременни аспекти*“.

V. СЪБИТИЯ, ИНИЦИАТИВИ, ЧЕСТВАНИЯ. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

За 2018 г. са проведени общо 49 събития – инициативи, литературни вечери и четения, премиери на книги, образователни дейности и др. Всяко от тях е популяризирано и отразено в медийното пространство благодарение на традиционните партньори на НЛМ – БНТ и БНР, други частни медии, редица регионални телевизии и радиа, електронни сайтове за изкуство, литература и култура, периодичния печат.

- ✓ На **11 и 12 януари** се проведе тържествено честване на 140-годишнината от рождението на П. К. Яворов, организирано от Националния литературен музей и Института за литература при БАН. Честването бе открито в Големия салон на Централната сграда на Българската академия на науките с приветствени слова на Атанас Капралов, директор на Националния литературен музей и доц. Елка Трайкова, директор на Института за литература при БАН. След официалното откриване бяха връчени наградите от Националния ученически конкурс за есе „*Душата ми е пленница...*“, в който взеха участие над сто младежи от цялата страна.
- ✓ На **13 януари**, по повод 140-годишнината от рождението на Пейо К. Яворов, в двора на къща музей „П. К. Яворов“, на ул. „Г. С Раковски“ в столицата, студенти поети от СУ „Св. Климент Охридски“ представиха свои творби, посветени на П. К. Яворов. Приветствия поднесоха зам. кметът на София д-р Тодор Чобанов и директорът на Националния литературен музей Атанас Капралов. По инициатива на Дирекция „Култура“ към Столична община бяха раздавани флаери с произведения, а стихове на поета прозвучаха в изпълнение на актрисите Силвия Лулчева и Йоана Буковска. Превод на Яворови творби на украински представи поетесата Анна Багряна.

- ✓ На **15 януари** Националният литературен музей се включи в честването, организирано от Столичната община пред паметника на Алеко Константинов на бул. „Витоша“. Бе представен официално юбилейният вестник, издание на музея, посветен на 155-годишнината от рождението на писателя.
- ✓ На **25 януари** в къща музей „Димитър Димов“ се проведе тематично занимание „*Модата в романите на Димитър Димов*“ с ученици от Професионална гимназия по облекло – София.
- ✓ На **13 февруари** в къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“ Националният литературен музей организира музикално-поетичната вечер под надслов „*Насрещаме седеше мълком ти...*“. Събитието се проведе по повод празника на виното и любовта – 14 февруари и бе посветено на 150-годишнината от рождението на поетесата Мара Белчева. Думи за нея и нейни творби прочете д-р Райна Дамяни. Свои стихове представиха Недялко Йорданов, Георги Константинов, Валентина Радинска, Иван Цанев, Атанас Капралов, Маргарита Петкова, Добромир Банев, Марин Бодаков, Виолета Христова, Пламен Киров, Анжела Димчева, Иван Есенски, Катя Кремзер и Георги Киров. Поетите с китара Иван Ненков и Ивайло Диманов изпълниха песни по свои творби.
- ✓ На **28 февруари** се навършиха 111 години от рождението на Емилиян Станев. Къщата музей „Емилиян Станев“ при НЛМ отбеляза годишнината с официално представяне на сборника „*Емилиян Станев – традиция и модерност*“ пред обществеността в гр. Велико Търново и гр. Елена
- ✓ На **1 март**, по повод Националния празник на Република България, на тържествена церемония в къща музей „Иван Вазов“ – София, бяха връчени отличията „Златна монета“ за принос в развитието на българската наука и култура. Къщата музей на Патриарха на българската литература бе сред отличените.
- ✓ На **6 март** в къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“ се проведе музикално-поетичен рецитал „*За нов живот ще се родя...*“ с участието на известни наши поетеси: Петя Цолова, Екатерина Йосифова, Рада Александрова, Надежда Захаријева, Павлина Павлова, Здравка Шейретова, Анжела Димчева, Кети Бозукова, Елица Виденова, Елена Алекова, Марина Матеева, Жени Костадинова и Росица Ангелова. С изпълнение на музикални творби в рецитала се включиха Румяна Петрова (флейта) и Ивона Ангелова (виола). Събитието бе организирано по повод Международния ден на жената – 8 март и бе част от инициативите на Националния литературен музей, посветени на 150-годишнината от рождението на поетесата Мара Белчева.
- ✓ На **17 март** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ се проведе „семейна събота“ на тема „*Тарас Шевченко – Никола Вапцаров*“ с възпитаници на украинското неделното училище.
- ✓ На **28 март** в двора на къща музей „Пейо К. Яворов“ Националният литературен музей организира литературна вечер „*На нощта неверна верен син...*“. Поводът за събитието бе отбелязването на 131 години от рождението на Димчо Дебелянов. Участие взеха лауреатите на Националната литературна награда „Димчо Дебелянов“ – Георги Н. Киров (2004), Петър Велчев (2006), Маргарита Петкова (2007), Атанас Капралов (2008), Ивайло Диманов (2009), Димитър Милов (2010), Иван Есенски

(2011), Славимир Генчев (2012), Недялко Йорданов (2013) и Димитър Христов (2014). Прозвучаха и стихове на Иван Динков, получил наградата посмъртно през 2005 г., стихове на Валери Петров, удостоен с нея през 2007 г., както и на последния засега неин носител – Ивайло Балабанов (2016). Със свои лирически творби в рецитала се включиха и студентите Мартин Петрушев и Даниел Тунев, членове на Общество на литературния кабинет „Димчо Дебелянов“ и носители на Националната литературна награда „Георги Черняков“.

- ✓ На **1 април** в салона на Дом паметник „Елин Пелин“ се проведе Регионален фолклорен фестивал *„Който се смее, дълго живее“*, посветен на творчеството на писателя, в който къща музей „Елин Пелин“ се включи като съорганизатор. На сцената се състезаваха над 400 самодейци от общините Горна Малина, Пирдоп и Елин Пелин.
- ✓ На **18 април**, в Световния ден за опазване на паметниците на културата, къща музей „Димитър Димов“ гостува с инициативата *„Музей в куфар“* на Втора АЕГ „Томас Джеферсън“.
- ✓ На **23 април**, по повод Международния ден на книгата и авторското право, в къща музей „Димитър Димов“ бе проведено тематично занимание с ученици и студенти, свързано с книгата и четенето.
- ✓ На **24 април** в къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“ се проведе вечер на интимната лирика и разказ по повод излизане на книгата *„За сърцата, що се любят...“* на д-р Тотко Найденов, член на Съюза на българските писатели.
- ✓ На **3 май** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ в София гостува Юлий Йорданов – литературен критик, изследовател и радетел за опазване на литературната ни памет, член на Съюза на българските писатели и на Дружество „Будители“ – област Монтана. Творческата вечер бе посветена на писателката Люба Ганчева, известна с псевдонима Яна Язова.
- ✓ По повод **1 юни** – Международния ден на детето, в големия салон на Дом-паметник „Елин Пелин“ децата от ОДЗ „Вяра, Надежда, Любов“ – с. Горна Малина представиха мюзикъла *„Ян Бибиян“* по романа на Елин Пелин. Къща музей „Елин Пелин“ се включи в организацията на събитието.
- ✓ По повод Международния ден на музеите – **18 май**, Националният литературен музей предложи на своите посетители образователно-развлекателната игра *„QR CODE – ЕКСКУРЗОВОД“*. През 2018 г. празникът на музеите се проведе под мотото *„Хиперсвързани музеи – нови подходи, нови публикации“*.
- ✓ Централно събитие в програмата на Националния литературен музей в **„Европейска нощ на музеите – 2018“** бе литературно-музикалната вечер *„Пространство за съвремие и класика“*, която се проведе на **19 май** в двора на къща музей „Пейо К. Яворов“. Изявени съвременни поети, белетристи, литературни критици и поети с китара се събраха, за да изразят своята почит към големите имена в българската литературна класика. Йордан Каменов, Банко П. Банков, Петър Анастасов, Велин Георгиев, Петър Андасаров, Трендафил Василев, Петър Велчев, Надя Попова, Тодор Трайчев, Ивайло Диманов, Анжела Димчева, Румен Спасов, студентите Тодор Иванов, Николай Панайотов и др. Споделиха мисли, възникнали от съкровеното им общуване с творчеството на класиците, прочетоха любими

творби от своите кумири и рецитираха свои стихове, посветени на тях. По време на събитието бяха изтеглени наградите от играта „QR code – екскурзовод“, която се проведе в Международния ден на музеите – 18 май 2018 г. В Европейската нощ на музеите до полунощ бяха отворени за посетители с безплатен вход следните къщи музеи в системата на НЛМ: къща музей „Иван Вазов“, къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“, къща музей „Димитър Димов“, къща музей „П. К. Яворов“, къща музей „Никола Й. Вапцаров“, къща музей „Елин Пелин“ – с. Байлово, къща музей „Емилиян Станев“ – гр. Велико Търново.

- ✓ По повод **24 май**, Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост, къща музей „Елин Пелин“ – с. Байлово, организира и проведе литературна дискусия на тема „*Елин Пелин – писател наши любим*“ с учениците от село Байлово.
- ✓ На **9 юли** пред паметника на Иван Вазов на ул. „Г. С. Раковски“ в столицата Националният литературен музей организира честване по повод 168-годишнината от рождението на поета. Слова произнесоха Атанас Капралов – директор на Националния литературен музей и Мирела Иванова – драматург в Народен театър „Иван Вазов“. Стихове на народния поет прозвучаха в изпълнение на актьора Янко Лозанов и възпитаници на Националния дворец на децата в София.
- ✓ В периода **10-15 юли** Националният литературен музей се включи активно в провеждането на Националните поетични празници „Яворови дни – 2018“ в гр. Поморие.
- ✓ На **18 юли**, по повод рождения ден на Елин Пелин, бе организирана изложба с детски рисунки, свързани с детските произведения на писателя. На същия ден се проведе традиционния поход под надслов „*По стъпките на Елин Пелин*“, организиран от община Горна Малина.
- ✓ На **23 юли** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ във връзка с годишнината от растрела на поета, се проведе поетичното четене под наслов: „*Не, сега не е за поезия...*“, в което участваха значими съвременни творци като Георги Константинов, Екатерина Йосифова, Иван Цанев, Атанас Капралов, Ивайло Диманов, Бойко Ламбовски, Георги Н. Киров, Светлана Йонкова, Елена Алекова, Румен Спасов, Анжела Димчева, с участие на литературния критик Йордан Каменов и актьора Янко Лозанов. На **24 юли** честванията продължиха в гр. Годеч. Катя Зографова, главен уредник на къщата музей, разказа за живота на поета по време на тримесечното му интерниране в града, за огромния списък на книгите от читалище „Напредък“, които е изчел в самотните си дни, за общуването с местните хора и за стихотворението, написано там. На **25 юли** в театралната зала на читалището се проведе детско утро, в което малки рецитатори изпълниха стихотворения на любимия си поет. На най-добрите бе подарена книгата „Стихотворения за деца“, издание на Националния литературен музей.
- ✓ На **14 септември** в дворното пространство на къща музей „П. К. Яворов“ се проведе вечер на гражданската поезия. Събитието бе част от инициативите, които Националният литературен музей организира по повод 120-годишнината от рождението на Христо Смирненски. По едно любимо стихотворение от Христо Смирненски изпълниха участниците в събитието – поетите Георги Константинов,

Надежда Захариева, Петър Анастасов, Надя Попова, Ивайло Диманов, Бойко Ламбовски, Светлана Йонкова, Димитър Христов, Иван Есенски, Елена Алекова, Румен Спасов, Анжела Димчева и др. Те представиха и по едно свое произведение на гражданска тематика. В рамките на вечерта бе представен официално и юбилейният вестник „120 години от рождението на Христо Смирненски“, който Националният литературен музей издаде по повод годишнината.

- ✓ На **22 септември** Националният литературен музей отбеляза 97 години от смъртта на Иван Вазов, като организира поклонение в памет на големия български творец. На гроба бе отслужена панихида в присъствието на сродници на Иван Вазов и граждани.
- ✓ На **26 септември**, по повод Европейския ден на езиците, в къща музей „Димитър Димов“ се проведе занимания с ученици и студенти: беседа за преводите на романа на различните езици и за техните преводачи, образователно-развлекателна игра, четене на откъси от романа; литературно четене на откъси от романа „Тютюн“ на различни езици – български, френски, немски, испански, полски, чешки, гръцки, турски, румънски, хърватски, словенски, унгарски, руски, украински, словашки, монголски, китайски, японски и др.
- ✓ На **30 октомври** в литературен кабинет „Владимир Башев“ се проведе поетическо събитие под надслов „Гласът на младите“, в което взеха участие млади поети и творци от СУ „Св. Климент Охридски“.
- ✓ На **15 ноември** в къща музей „Петко и Пенчо Славейкови“ се проведе вечер на родолюбивата лирика под надслов „Хубава си, татковино...“. Събитието бе посветено на 191-годишнината от рождението на големия възрожденец, поет, публицист и общественик Петко Славейков, която се навършва на 17 ноември. Литературната вечер откри директорът на музея Атанас Капралов, а участие взеха Велин Георгиев, Владо Любенов, Ивайло Диманов, Иван Есенски, Ивета Данаилова, Йордан Фурнаджиев, Марина Матеева, Матей Шопкин, Минчо П. Минчев, Петър Анастасов, Пламен Киров, Славимир Генчев, д-р Тотко Найденов, както и поетите студенти Кристияна Бозукова и Николай Панайотов.
- ✓ На **19 ноември** в литературен кабинет „Владимир Башев“ се проведе среща на писателите криминалисти от клуб „Саламандър“ по случай излизането на техния сборник „Завръщането на инспектор Стрезов“.
- ✓ На **3 декември**, в деня на 69-та годишнина от кончината на Елин Пелин, къща музей „Елин Пелин организира поклонение пред паметника на писателя в с. Байлово. Кратко слово произнесе уредника на музея Евгения Добрева, поднесени бяха цветя и венец.
- ✓ На **7 декември** в къща музей „Никола Й. Вапцаров“ – София, се проведе „Зимна вечер на поетите“, посветена на 109-годишнината от рождението на Никола Вапцаров. Вечерта започна пред барелефа на Вапцаров на „Ангел Кънчев“ № 37 с ритуално поднасяне на венец от Военна академия „Г. С. Раковски“, а по-късно свои стихове, съкровени истории и неизвестни факти за живота и творчеството на Никола Вапцаров споделиха с публиката Георги Константинов, Иван Цанев, Мая Вапцарова, Стоянка Боянова и Минко Танев, Хайри Хамдан, Пламен Киров, Николай Шопов, Иван Ненков и др.

- ✓ От **12 до 21 декември** всекидневно в къща музей „Елин Пелин“ – с. Байлово, бяха посрещани ученици, на които беше представен обичаят Бъдни вечер (месенето на питката, коледарите и всичко, свързано с празника). В Дом-паметника децата изработиха суровачки и коледни свещички.
- ✓ На **14 декември**, по повод Деня на ветеринарномедицинските специалисти в България, се проведе „Ден на ветеринарния лекар“ с участието на студенти и преподаватели от Лесотехническият университет и ученици от НПМГ – София.
- ✓ На **20 декември** в литературен кабинет „Владимир Башев“ се проведе годишно събрание на писателите криминалисти от клуб „Саламандър“.

VI. ПОДДРЪЖКА НА МАТЕРИАЛНАТА БАЗА, СТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ

- ✓ Благодарение на отпуснати целеви средства от Министерство на културата, след проведена обществена поръчка Обява за събиране на оферти с предмет: „*Строително-монтажни работи по реставрация, консервация и адаптация на сгради на музеен комплекс „Христо Смирненски“ в ж.к. „Зона Б-4, ул. „Овче поле“ 116, гр. София*“, консервационно-реставрационни дейности по къщата музей и прилежащи сгради в имота започна. Очаква се те да завършат при благоприятни метеорологични условия през пролетта на 2019 г.

VII. ПРОЕКТИ И ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

- **Спечелени проекти и целеви финансираня.**
 - ✓ След кандидатстване по съответния ред в Министерство на културата, къща музей „Христо Смирненски“ бе сред одобрените за финансиране обекти за целева финансова подкрепа за консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности през 2018 г., в рамките на средствата, предвидени по бюджетна програма 1: „Опазване на недвижимото културно наследство“.
 - ✓ Спечелен бе издателски проект по конкурсна сесия на „Помощ за книгата“ 2018 г. – публикуване на сборника „*Българското слово на литературния глобус*“, съст. Георги Н. Николов, съвместен проект на музея с издателство „Сатори Ко“.
 - ✓ До 11 февруари 2018 г. продължи гостуването в Националната галерия на изложбата на Националния литературен музей „Художникът среща писателя“ по спечелен проект за частично финансиране от Министерството на културата. Изложбата бе представена по повод българското Председателство на Съвета на Европейския съюз през 2018 г.
- **Други**
 - ✓ Къща музей „Елин Пелин“ – с. Байлово бе включена в списъка на 100-те национални туристически обекта след мотивирано предложение от Националния литературен музей, подкрепено и от община Горна Малина.
 - ✓

VIII. БЮДЖЕТ

Националният литературен музей е юридическо лице, второстепенен разпоредител с бюджет към Министерство на културата – Държавна дейност 739 „Музеи, художествени галерии, паметници на културата и етнографски комплекси с национален и регионален характер“.

Получените и разходвани средства от Националния литературен музей за 2018 г. са както следва:

ПОКАЗАТЕЛ	СУМА, лева
УТВЪРДЕН БЮДЖЕТ	657 372
ПРИХОДИ	636 918
Получена субсидия от Министерство на културата	602 778
Реализирани собствени приходи за 2018 г. от дейности и наеми на музея	34 160
Дарения	X
РАЗХОДИ	636 046
за издръжка на музея	67 972
СМР по консервация и реставрация на сгради на музеен комплекс „Христо Смирненски“, инвеститорски контрол, строителен и авторски надзор	284 834
заплати, ДМС, СБКО, др. възнаграждения, обезщетения, суми за извънтрудови правоотношения и задължителни осигурителни вноски от работодателя	282 608
заплатени общински данъци и такси	512

Съгласно Закона за счетоводството и Счетоводната политика на музея са извършвани счетоводни анализи, инвентаризации, актуализации на план/отчет в рамките на стандартната издръжка (бюджет) и реализираните собствени приходи на музея.

ДИРЕКТОР:

Атанас Капралов